

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД

**“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

МАТЕРІАЛИ

**V Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених
“КОНЦЕПТИ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА”**

(Одеса, 25-26 травня 2023 року)

Одеса -2023

УДК: 1:403:316.6(08)

К 65 Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства //
Матеріали V Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» (Одеса, 25-26 травня 2023 р.) 175 с.

Рецензенти:

Єременко Олександр Михайлович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного університету «Одеська юридична академія»

Пальчинська Мар'яна Вікторівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та лінгводидактики Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку

Збірник матеріалів V Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» вміщує матеріали, які досліджують соціокультурні засади трансформацій ціннісної сфери життєдіяльності суспільства, аналізують соціокультурні трансформації молодіжного соціуму, показують соціокультурні трансформації освітнього середовища та розкривають проблемні моменти культури бізнесу в умовах соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства, а також розглядають синергетику як самоорганізаційну систему у суспільстві, що трансформується. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

перш за все, установка свідомості, в якій заломлюється вже перероблений людством архетипний досвід. Неперероблений досвід Юнг вважав небезпечним для психіки, оскільки він загрожує "затопленням", втратою людиною свого Его і впаданням в психоз. Під "переробленим" досвідом Юнг розумів релігійні тексти, казки і міфи.

Корисне значення релігії для людини Юнг бачив в тому, що вона захищає від неврозів і допомагає зберегти душевне здоров'я. Релігійні кризи, навпаки, підривають психіку людини і загострюють внутрішні конфлікти. Як приклад такого протиріччя Юнг відзначав кризу символу троїчності в християнстві.

Гюльхан Юлія Борисівна, аспірантка кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Науковий керівник: **Лісеєнко Олена Василівна**, доктор соціологічних наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ЦІННІСНИЙ АСПЕКТ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ

Національна ментальність може бути визначена як історично сформована система світосприймання, сукупність свідомих чи підсвідомих ціннісних, символічних уявлень, поглядів, настроїв, які детермінують відповідні стереотипи поведінки, діяльності, способи життя народу, нації. Поняття «національної ментальності» відображає стійкий спосіб організації, структури освоєння системи цінностей, які панують в той чи інший момент часу в суспільстві.

Національна ментальність характеризується певною цілісністю, наявністю якісного ядра, який виступає як певна основа цілісного способу життя людини, що визначає як усвідомлено, так і несвідомо напрямок життєдіяльності індивіда.

Важливим структурним пластом якісного ядра національної ментальності є ціннісна складова, яка включає цінності, ціннісні орієнтації, ціннісні уявлення тощо. Як зазначає О. Лісеєнко, «саме ціннісно-культурна складова надає ментальності якісну визначеність» [1]. Цінності та ціннісні орієнтації, які вважаються структурними складовими національної ментальності, є важливими компонентами індивідуальної організації людини, його морально-психологічної

та інтелектуальної діяльності. Ціннісна компонента структури особистості являє собою певну «вісь» свідомості, навколо якої обертаються помисли і почуття людини і з точки зору якої вирішується багато життєвих питань. Ця ж «вісь», в кінцевому рахунку, визначає інтенціональність духовного процесу, рівні духовності, її константи.

При цьому важливо враховувати те, що ментальність - це не проста проекція ціннісних уявлень суспільства, групи на внутрішній світ людини. Це дуже складний соціокультурний феномен, в якому проявляються як загальнопоширені ціннісні установки, прийняті на нерелфлексівному рівні, так і ціннісні уявлення, "верифіковані" особистим досвідом, власні оцінки, власні ціннісні судження.

Українська ментальність має багато ціннісних аспектів, які відображаються у способі мислення, поведінці та сприйнятті світу населенням сучасного українського суспільства. Безсумнівно сучасні суспільні перетворення впливають на ціннісні, символічні, соціально-психологічні та інші структури національної ментальності, однак традиційні цінності, способи мислення практично залишаються незмінними. Так, в українській національній ментальності такі історичні цінності, як незалежність, самостійність, патріотизм, свобода та ін., які існують на рівні підсвідомості українського народу, передаються від покоління до покоління. Також важливими цінностями у українській ментальності залишаються родинні цінності. Родина має велике значення для українців. Українці дуже поважають своїх батьків, традиції сімейних зв'язків. Українська ментальність відображає повагу до старших та сильний зв'язок зі своєю історичною спадщиною. За результатами дослідження «Українське суспільство», здійснених Інститутом соціології НАНУ впродовж 1992-2021 рр., ціннісна складова національної ментальності характеризується домінуванням цінностей, пов'язаних зі сім'єю, дітьми, здоров'ям та добробутом [2].

В ціннісній складовій української національної ментальності населення, як свідчать дані моніторингу 2003-2021 рр., почали відбуватися зміни, пов'язані з зростанням важливості цінностей державної незалежності, патріотизму, а також цінностей, які пов'язані із солідаризацією, комунікацією, зміцненням соціальних зв'язків.

Українці проявляють солідарність та співчуття до інших людей, особливо у складних ситуаціях. Вони готові допомогти тим, хто потребує підтримки, і ділитися своїми ресурсами.

Українська ментальність пронизана патріотизмом і любов'ю до своєї країни. Українці пишаються своїми традиціями, культурою та історією. Вони готові встояти за свої права та незалежність. Українці мають сильну національну гордість і прагнуть до збереження та розвитку української мови, культури, традицій та історії.

Ціннісний аспект трансформацій української ментальності також пов'язаний з розвитком громадянської відповідальності. Цей процес включає формування у свідомості громадян почуття відповідальності за долю своєї країни та її розвиток. Крім того, трансформація української ментальності включає зростання важливості такої цінності, як толерантність. В українському суспільстві за роки незалежності відбулись потужні зміни у формуванні культури толерантного сприйняття «іншого», хоча рівень нетолерантності досі є відносно високим.

Однією із найважливіших цінностей в українській ментальності є цінність свободи. За результатами Міжнародного дослідження World Values Survey (WVS) у 2020 році українці вважали свободу більшою цінністю навіть за безпеку та рівність: 70% погодилися, що свобода важливіша цінність, а 31% відповіли, що свобода важливіша за безпеку. Варто зазначити, що показники високої цінності свободи в українській ментальності має схожі показники з цінністю свободи в ментальності населення Європи [3].

Методологічні аспекти дослідження національної ментальності і розробка сучасних підходів до дослідження ціннісних зрушень української національної ментальності залишаються актуальними і недостатньо розробленими. Тому залишається важливим подальша розробка методологічних підходів до дослідження феномену української національної ментальності, виявлення стану ціннісних зрушень у національній ментальності в сучасному українському суспільстві.

Список використаних джерел

1. Лісеєнко О. В. Українська національна ментальність: ціннісні зрушення в умовах сучасності. *Перспективи. Соціально-політичний журнал*. 2022, № 2. С. 140-145
2. Українське суспільство: Моніторинг соціальних змін. К.: Інститут соціології НАН України, 2021. 545 с.
3. World Values Survey
URL : <https://www.worldvaluessurvey.org/WVSContents.jsp>

Калюжна Сніжана Ігорівна здобувачка освіти, Державний торговельно-економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОЛОДОЇ ЛЮДИНИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

У сьогоденних умовах недостатньо успішно долати життєві виклики та здійснювати особистісні вибори. Мінлива реальність змушує молоду людину